

België-Holland

In de jaren vijftig woonde ik in Antwerpen in de buurt van 'De Bosuil', beter bekend als de 'Hel van Deurne', een voetbalstadion waar in die jaren op zondagmiddag de nationale belangen over het veld rolden. Ik was toen niet in voetbal geïnteresseerd, wel, sinds ik Sneeuwwitje had gezien, in film. Ik ging op zondagmiddag naar de bioscoop. Dat deden de Hollandse voetbalsupporters na de wedstrijd ook.

Onder invloed van het wufte Frankrijk had Antwerpen in de jaren vijftig een bioscoop, verboden voor jongentjes onder de achttien en gespecialiseerd in tuinfilm van nudistenverenigingen, waarin, afgaande op de foto's, veel werd gevolleybald in hoog struikgewas. Nederland heeft nooit een Franse slag gehad en verder ontbrak het in die jaren aan andere essentiële voorzieningen want op die voetbalzondagen stonden lange rijen Hollanders voor de kassa van 'Cinema Royale'. Dat is nadien totaal anders geworden. De bioscoopnamen in Antwerpen zijn nu allemaal vernederlandst.

Wedstrijden tussen Nederland en België gaan nooit ongemerkt voorbij. Het buurland is de maatstaf voor de eigen prestaties en voetbalscores en de hoogte van het struikgewas in sexfilms zijn slechts voorbeelden van een eindeloos uit te breiden reeks bilaterale vergelijkingen.

Een aantal weken geleden berichtte *NRC Handelsblad* dat het IMF kritiek had op het niet te stelpen loonmatigingsbeleid. Nederland zou daardoor afglijden naar een lage-lonenland, maar dan zonder palmbomen ter compensatie van de ingezakte welvaart. In een aansluitend redactioneel stelde de *NRC* dat uit publikaties van het SCP was gebleken dat Nederland qua inkomen per hoofd achterbleef op de buurlanden. Dus ook ten opzichte van België?

De vraag waar het om gaat is: wie is beter af, de Belg of de Nederlander? Een antwoord hierop is misschien bij benadering te geven met behulp van ruwe maatstaven als produkt of inkomen per hoofd. Met veel goede wil kan men die zien als de hoeveelheid middelen waarover elke inwoner gemiddeld beschikt om zichzelf gelukkig te maken en als de burger van meer middelen niet gelukkiger wordt, heeft hij pech gehad.

In het *Sociaal en Cultureel Rapport 1990* publiceert het SCP op basis van OESO-cijfers een tabel (op blz. 408) waarin het bruto binnenlands produkt per hoofd van de bevolking in 1987 voor vijftien industrielanden vergeleken wordt. Daaruit blijkt dat België en Nederland even hoog scoren (0-0). Ze zijn beter dan Spanje en Portugal en slechter dan Duitsland en Zweden. Dit is allemaal erg statisch, we moeten dieper spelen, het verleden in.

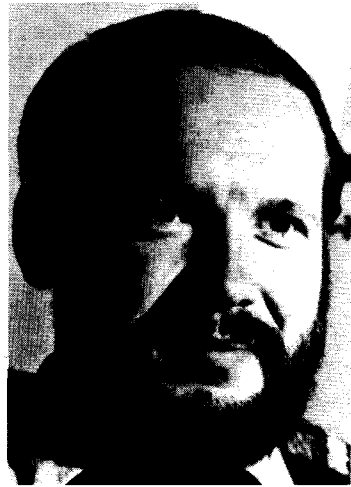
In het *Memorandum kwartaire sector 1983-1993* van het SCP staat een tabel met de gemiddelde jaarlijkse groeipercentages over de periode 1970-1987 van het bbp per capita voor een aantal landen. België zit internationaal vrij hoog met 2% per jaar en overtreft Nederland met zijn magere 1,4%. De stand België-Holland wordt daarmee 1-0. Indien we echter op basis van de OESO *Historical statistics* dezelfde maatstaf over een langere periode bekijken, met de gouden jaren zestig erbij, dan gaat Nederland België voorbij: 3,5% versus 3,0% en brengt daarmee de stand weer gelijk (1-1).

Het zal duidelijk zijn dat ook de jaren vijftig erbij moeten. Dat was niet zo gauw in de officiële (OESO) sta-

tistieken te vinden. Het werd dus behelpen en wel als volgt. Ik begon met tijdreeksen van het nationaal inkomen per hoofd, zo ver mogelijk terug. In België kan dat slechts tot 1953. Dat werd het beginpunt. Het eindpunt houd ik op 1987. Deze reeksen zijn in lopende prijzen en in lokale guldens en franken. Wat ik echter wil vergelijken is koopkracht tussen burens over de jaren heen. Een poos geleden bedacht *The Economist* de hamburgerindex om de koopkrachtpariteit tussen verschillende landen vast te stellen. Echter, hamburger is een epidemie die in de jaren vijftig nog niet buiten Amerika woekerde. Wat wel ver genoeg terug gaat en over de jaren heen vergelijkbaar blijft, is een kwaliteitskrant.

De Volkskrant bij voorbeeld kostte 13 cent in 1953 en dezelfde krant was precies een gulden in 1987. Een vergelijkbare kwaliteitskrant in België is *de Standaard*. Die ging van 1,75 Bfr in 1953 tot 20 Bfr in 1987. Door de nationale inkomenscijfers te delen door de losse verkoopprijs van deze kranten kon ik over de jaren heen de koopkracht van de gemiddelde Belg en Nederlander meten in vergelijkbare aantallen kwaliteitskranten.

Volgens deze maatstaf begon de Nederlander met een achterstand in 1953. Hij kon 'slechts' 16 duizend kranten kopen en de Belg wel 22 duizend. Rond 1960 kwamen ze gelijk en nadien begon de Nederlander voor te lopen. Beiden piekten in 1973 vlak voor de oliecrisis. De Nederlander stond toen op 33 duizend Volkskranten en de Belg op 30 duizend Standaards. Door de oliecrisis kunnen beide volkeren steeds minder kranten kopen maar eind jaren zeventig komen ze uit het dal. Nederland iets beter dan België (32 duizend versus 25 duizend in 1978). Dan slaat de tweede oliecrisis toe en in de naweeën ervan verliezen beide landen weer terrein. Op de hier getrokken eindstreep in 1987 staat Nederland op 26 duizend en België op 22 duizend. Ten opzichte van 1953 is Nederland fors gestegen en België merkwwaardigerwijze precies gelijk gebleven. Nederland krijgt een puntje erbij en de stand is 1-2. De scheids kijkt op zijn klok. We zitten in blessuretijd. Echte neo-klassieke economen vinden deze welvaartsbenaderingen maar niets. Welvaart is niet direct te meten, ook niet bij benadering. Wel valt iets af te leiden over de relatieve welvaart door te kijken naar het gedrag van de burgers. Door 'voting with their feet' onthullen burgers hun kennelijke voorkeur tussen beide landen. Uit voorlopige cijfers voor 1990 van het CBS blijkt dat er krap 800 Belgen in Nederland netto bijkwamen. Wat in het niets verzinkt vergeleken met de ruim 2700 extra Nederlanders die per saldo België verkozen. Mooi in de kruising: 2-2. Het ziet er naar uit dat deze wedstrijd met penalty's beslist moet worden.

J.J.M. Theeuwes

Met dank aan Floor van Herwaarden voor de SCP-cijfers en aan Michael Berkenbosch voor het opduiken van de krantenprijzen.